

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН

© 2015 ІВАНЕНКО І. А.

УДК 336.744

Іваненко І. А. Теоретичні аспекти валютно-фінансових відносин

Останніми роками зростає роль валютно-фінансових відносин у розвитку як світової економіки в цілому, так й економік окремих країн. При цьому зростання форм, видів, методів та механізмів сучасних валютно-фінансових операцій вимагає уточнення їх сутності, складу та учасників. Тому метою статті є дослідження та обґрунтування поняття та структури валютно-фінансових відносин та операцій, класифікація їх суб'єктів. Сутність валютно-фінансових відносин розкривається через класифікацію їх конкретних форм – валютно-фінансових операцій. У складі останніх слід виділити: валютні операції та фінансові операції. Валютно-фінансові відносини та операції реалізуються їх учасниками, які доцільно об'єднати в такі групи: що діють на національному та міжнародному рівні, регулюючі та підпорядковані, професійні та непрофесійні. Ступінь впливу окремих категорій учасників постійно змінюється, що є однією з причин валютно-фінансової нестабільності на світовому ринку. Тому національний валютно-фінансовий механізм має бути досить гнучким, щоб урахувати сучасні вимоги розвитку світового ринку та забезпечити оптимальну інтеграцію країни до нього.

Ключові слова: глобалізація, валютно-фінансові відносини, валютні операції, учасники валютно-фінансових відносин, національне регулювання.

Рис.: 2. **Бібл.:** 8.

Іваненко Ірина Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри світової економіки і економічної теорії, Кримський інженерно-педагогічний університет (пров. Учбовий, 8, Сімферополь, 95015, АР Крим)

E-mail: irine.ivanenko@gmail.com

УДК 336.744

UDC 336.744

Іваненко И. А. Теоретические аспекты валютно-финансовых отношений

В последние годы возрастает роль валютно-финансовых отношений в развитии как мировой экономики в целом, так и экономик отдельных стран. При этом увеличение числа форм, видов, методов и механизмов современных валютно-финансовых операций требует уточнения их сущности, состава и участников. Поэтому целью статьи является исследование и обоснование понятия и структуры валютно-финансовых отношений и операций, классификация их субъектов. Сущность валютно-финансовых отношений раскрывается через классификацию их конкретных форм – валютно-финансовых операций. В составе последних следует выделить: валютные операции и финансовые операции. Валютно-финансовые отношения и операции реализуются их участниками, которых целесообразно объединить в следующие группы: действующие на национальном и международном уровне, регулирующие и подчиненные, профессиональные и непрофессиональные. Степень влияния отдельных категорий участников постоянно меняется, что является одной из причин валютно-финансовой нестабильности на мировом рынке. Поэтому национальный валютно-финансовый механизм должен быть достаточно гибким, чтобы учитывать современные требования развития мирового рынка и обеспечить оптимальную интеграцию страны в него.

Ключевые слова: глобализация, валютно-финансовые отношения, валютные операции, участники валютно-финансовых отношений, национальное регулирование.

Рис.: 2. **Библ.:** 8.

Іваненко Ірина Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри світової економіки і економічної теорії, Кримський інженерно-педагогічний університет (пер. Учебный, 8, Сімферополь, 95015, АР Крим)

E-mail: irine.ivanenko@gmail.com

Ivanenko I. A. Theoretical Aspects of Monetary-Financial Relations

In recent years, the role of monetary-financial relations in the development of both the world economy in a whole and economies of individual countries is increasing. The increase in the number of forms, kinds, methods and mechanisms of modern currency and monetary operations requires clarification of their essence, structure and participants. Therefore, the aim of the article is studying and substantiation of the concept and the structure of monetary-financial relations and operations, as well as classification of their actors. The essence of the monetary-financial relations is disclosed through classification of their concrete forms – financial-monetary operations. The latter should be differentiated as currency operations and financial operations. Monetary-financial relations and operations are implemented by parties, which should be merged into the following groups: operating nationally and internationally, regulatory and subordinate, professional and unprofessional. The influence of individual categories of participants is permanently changing, that is one of the causes of financial instability in the world market. Thus, a national monetary-financial mechanism should be flexible enough to take into account contemporary requirements of the world market, ensuring the optimum market integration of the country.

Key words: globalization, monetary-financial relations, currency operations, participants of monetary-financial relations, national regulation.

Pic.: 2. **Bibl.:** 8.

Ivanenko Iryna A. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of World Economy and Economic Theory, Crimean Engineering and Pedagogical University (prov. Uchbovyuy, 8, Simferopol, 95015, ARC)

E-mail: irine.ivanenko@gmail.com

У сучасних умовах лібералізація валютно-фінансової сфери все більшою мірою відповідає вимогам розвитку світового господарства, оскільки сприяє прискоренню міжнародних економічних процесів, оптимізує розподіл економічних ефектів між господарськими одиницями та галузями економіки, створює підґрунтя для економічного розвитку та добробуту. З іншого боку, помірні обмеження у валютно-фінансовій сфері є необхідними для забезпечення економічної безпеки країни та вирішення конкретних макроекономічних завдань. Зростання глобалізаційних тенденцій у

світовому економічному розвитку закономірно супроводжується зростанням ролі міжнародних валютно-фінансових відносин, які, з одного боку, виступають як самостійна форма міжнародних економічних відносин, а з іншого – обслуговують міжнародний рух товарів та послуг. Тому залучення країни до участі у системі міжнародних валютно-фінансових відносин має значний вплив на повноту та ефективність інтеграції національної економіки до світогосподарських процесів у цілому. При цьому розмаїття сучасних форм, видів, методів та механізмів сучасних валютно-фінансових відносин

створює труднощі при дослідженні та правильному розумінні окремих дефініцій, що знаходяться у відповідній площині. У даному контексті актуалізується, перш за все, питання уточнення теоретичних аспектів валютно-фінансових відносин.

Аналізу теоретичних засад валютно-фінансових відносин та операцій присвячено роботи таких вчених-економістів, як: Я. Белінська, О. Береславська, С. Боринець, В. Васенко, А. Гальчинський, А. Красавіна, О. Пруський, Л. Руденко, Є. Савельєв, А. Семенов, В. Стельмах, А. Філіпенко та інших. Разом з тим, більш глибокого дослідження потребують теоретичні засади валютно-фінансових відносин, удосконалення вимагає класифікація валютно-фінансових операцій та суб'єктів валютно-фінансових відносин.

Метою статті є дослідження та обґрунтування поняття та структури валютно-фінансових відносин та операцій, класифікація суб'єктів валютно-фінансових відносин.

У науковій літературі зустрічається широке коло понять та дефініцій, що лежать у площині визначення сутності суб'єктів, об'єктів та їх взаємозв'язків у валютно-фінансовій сфері. При цьому часто змішуються поняття «валютний», «фінансовий», «валютно-фінансовий», «валютно-кредитний» тощо. Доцільним є висвітлення та уточнення сутності окремих з них.

Так, згідно з визначенням Руденко Л. В., міжнародні валютні відносини – це сукупність відносин у сфері грошей і кредиту, які опосередковують рух товарів, капіталів та послуг між країнами, регіонами, фірмами, банками, установами, фізичними особами [1, с. 8].

Разом з тим, далі автор зазначає, що міжнародні валютно-кредитні відносини «становлять сферу обміну в системі світового господарства..., являють собою завершальну стадію в процесі руху, переміщення різноманітних всезростаючих ресурсів між суб'єктами світогосподарських зв'язків, що знаходить свій вираз у такій інтегральній категорії, як платіжний баланс держави» [1]. Очевидно, що автор свідомо ототожнює дефініції валютних і валютно-кредитних відносин, передбачаючи, що рух валюти обов'язково супроводжується наявністю кредитування. Разом з тим, на нашу думку, слід розмежовувати поняття «валютних відносин» як таких, що опосередковують рух товарів та факторів виробництва, але не набувають ознак кредитування.

Автор справедливо наголошує, що процес відтворення і валютні відносини є взаємопов'язаними. З одного боку, розвиток процесу відтворення виступає об'єктивною основою валютних відносин, оскільки породжує експорт капіталу, міжнародний обмін товарами та послугами, передачу технології та інше, і, відповідно, визначає весь комплекс валютних відносин, що пов'язані з міжнародним оборотом останніх. З іншого боку, хоча валютна сфера – вторинна щодо сфери матеріального виробництва, вона не лише пасивно відбиває перебіг виробничих процесів, а й активно на них впливає [1, с. 8].

Однак поза увагою дослідника залишаються суто валютні відносини, що не пов'язані зі сферою виробництва, але виокремилися в самостійний різновид взаємо-

відносин суб'єктів світового господарства, наприклад, валютнообмінні операції з метою хеджування ризиків чи диверсифікації валютних резервів, спекулятивні операції тощо.

Колектив авторів на чолі з Козаком Ю. Г., не заперечуючи зв'язок валютних відносин, з одного боку, та світової торгівлі та міжнародного руху чинників виробництва, з іншого, акцентують увагу на тому, що валютні відносини базуються, перш за все, на прагненні задіяних у них суб'єктах максимізувати прибуток [2, с. 205].

При цьому валютні відносини визначаються як «сукупність грошових відносин, що опосередковують платіжно-розрахункові операції між агентами (суб'єктами) світового господарства» [2, с. 204].

Васенко В. К. оперує поняттям «валютно-фінансові відносини», яке розглядається ним в контексті здійснення зовнішньоекономічної діяльності. На думку дослідника, валютно-фінансові відносини – це сукупність відносин, що пов'язані із функціонуванням валюти в міжнародній торгівлі, економічному і технічному співробітництві, наданні та отриманні позик, кредитів тощо [3, с. 38]. Автор стверджує, що валютно-фінансові відносини – це, у першу чергу, відносини між учасниками міждержавного обміну при функціонуванні грошей у міжнародному обороті. Тому для валютно-фінансових відносин характерні дві взаємопов'язані сфери функціонування: національно-державна та міжнародна (світова) [3, с. 38].

Визначення міжнародних фінансових відносин надає Т. А. Черемісова. На її думку, це фінансові зв'язки між учасниками міжнародних економічних відносин у процесі руху товарів, робіт, послуг, фінансових ресурсів, капіталу, ноу-хау, що виходять далеко за рамки національних, основними об'єктами яких є іноземні інвестиції (прямі та портфельні), позики (банківські та небанківські), товари та послуги, технології, робоча сила [4].

Для розуміння сутності валютно-фінансових відносин важливим є визначення їх конкретних форм, які представляють собою валютно-фінансові операції.

Згідно із Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність» № 959-ХІІ від 16.04.1991 р. (стаття 3), до видів зовнішньоекономічної діяльності, які передбачають здійснення валютно-фінансових операцій, належать такі [5]:

- ✦ надання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності України страхових, брокерських, облікових, аудиторських та інших послуг іноземним суб'єктам господарської діяльності, надання вищезазначених послуг іноземними суб'єктами господарської діяльності суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності України;
- ✦ міжнародні фінансові операції та операції з цінними паперами;
- ✦ кредитні та розрахункові операції між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та іноземними суб'єктами господарської діяльності;
- ✦ створення спільних підприємств різних видів і форм, проведення спільних господарських операцій та спільне володіння майном як на території України, так і за її межами;

- ✦ створення суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності банківських, кредитних і страхових установ за межами України, а також створення іноземними суб'єктами господарської діяльності зазначених установ на території України;
- ✦ орендні, у тому числі лізингові, операції між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та іноземними суб'єктами господарської діяльності;
- ✦ операції з придбання, продажу та обміну валюти на валютних аукціонах, валютних біржах та на міжбанківському валютному ринку.

Базуючись на класифікації фінансових транзакцій, яка покладена в основу Системи національних рахунків, розроблену ООН (*System of National Accounts – SNA*), Статистики державних фінансів МВФ – (*Government Financial Statistics – GFS*), Європейської системи національних і регіональних рахунків (*European System of National and Regional Accounts – ESA95*) [6], і враховуючи перелік, закріплений у національному законодавстві, пропонується виділяти такі види валютно-фінансових операцій (*рис. 1*).

Виходячи із сутності операцій, представлених на *рис. 1*, доцільно виділити, по-перше, валютні операції, до яких належать операції з монетарним золотом та спеціальними правами запозичення та операції з валютою та валютними депозитами, і, по-друге, фінансові операції, зокрема: операції з акціонерними та неакціонерними цінними паперами, кредитні операції, операції страхування та інші оплатні операції (лізинг, факторинг, франчайзинг).

Валютно-фінансові відносини можуть здійснюватися на таких основних рівнях, що пов'язані між собою: національному та міжнародному (регіональному та світовому). При цьому критеріями приналежності валютно-фінансових відносин до кожного з цих рівнів мають бути: участь іноземних суб'єктів господарювання, правове поле, у якому реалізуються відносини. Так, якщо операції з валютою здійснюються виключно національними суб'єктами господарювання, які керуються, відповідно, законами та нормативними актами своєї держави, то рівень визначається як національний. Якщо задіяні також іноземні суб'єкти господарювання, що спричиняє застосування норм права також іншої держави та міжнародних правових норм, то рівень відносин підвищується до міжнародного.

На думку К. В. Васенка, з організаційно-правового погляду валютно-фінансові відносини на національному рівні виступають як державно-правова форма функціонування фінансів, що склалася історично на основі розвитку господарських зв'язків та закріплена національним законодавством з урахуванням норм міжнародного права. Зв'язок світових валютно-фінансових відносин із національними здійснюється через національні банки, що обслуговують та регулюють ці відносини і виявляється в міждержавному валютно-фінансовому регулюванні та координуванні політик країн [3, с. 39].

Досліджуючи склад учасників валютно-фінансових відносин, доцільно звернути увагу, по-перше, на класифікацію інституційних секторів ООН, у якій ви-

діляють нефінансові корпорації, фінансові корпорації, національний уряд, домогосподарства, неприбуткові організації, що обслуговують домашні господарства. По-друге, важливо ідентифікувати учасників залежно від ступеня їх участі у валютно-фінансових відносинах. З цієї точки зору суб'єктів валютно-фінансових відносин можна поділити на дві основні групи: професійні та непрофесійні учасники.

Слід погодитися з думкою О. Прусського, який стверджує, що професійні учасники – суб'єкти, для яких участь на валютному ринку є основною або однією з основних сфер постійної діяльності: центральні та комерційні банки, окремі небанківські фінансово-кредитні установи, валютні біржі, брокерські фірми. Непрофесійні учасники – суб'єкти валютного ринку, для яких необхідність у здійсненні валютних операцій обумовлена їх поточною діяльністю (експортно-імпорتنі операції), потребами у залученні чи розміщенні валютних коштів тощо, а діяльність на валютному ринку не є основною чи однією з основних частин їх господарської діяльності. До непрофесійних учасників належить широке коло підприємств, фірм, організацій, а також приватні особи [7].

Класифікацію суб'єктів валютно-фінансових відносин доцільно розширити за рахунок додавання ознаки характеру участі у валютно-фінансових відносинах, за якою слід виділяти суб'єктів, що приймають участь у регулюванні валютно-фінансової сфери та таких, що не мають таких повноважень. Так, у системі валютно-фінансових відносин центральні банки виконують подвійну функцію: по-перше, вони здійснюють валютно-фінансову політику, яка в загальному вигляді передбачає оптимізацію розподілу ВВП та підтримку курсу національної валюти з метою стимулювання економічного зростання; по-друге, центральні банки є безпосередніми учасниками валютно-фінансових відносин, подібно до комерційних банків, та здійснюють широке коло валютно-фінансових операцій, реалізуючи власні економічні інтереси.

Відповідно до вищезазначеного класифікації суб'єктів валютно-фінансових відносин доцільно представити у вигляді схеми (*рис. 2*).

Разом з цим, слід зазначити, що транснаціональні банки де-факто поступово переходять із категорії «підпорядковані» в категорію «регулюючі». Так, на думку О. Б. Вознюк, здатність окремих держав контролювати могутні міжнародні фінансові потоки або обмежувати деякі транскордонні фінансові трансакції дедалі відносно зменшуються, наражається на могутню протидію глобальних суб'єктів фінансових ринків, зокрема транснаціональних корпорацій і транснаціональних банків, вплив яких на фінансово-економічну політику окремих країн драматично зростає [8]. У цих умовах роль національного регулювання валютно-фінансової сфери втрачає позиції в глобальному середовищі: спостерігається тенденція до часткової втрати національними урядами деяких своїх функцій у сфері регулювання валютно-фінансових відносин. У цьому контексті закономірною вбачається лібералізація валютно-фінансової сфери в деяких країн світу як реакція урядів на трансформацію механізму взаємозв'язків у валютно-

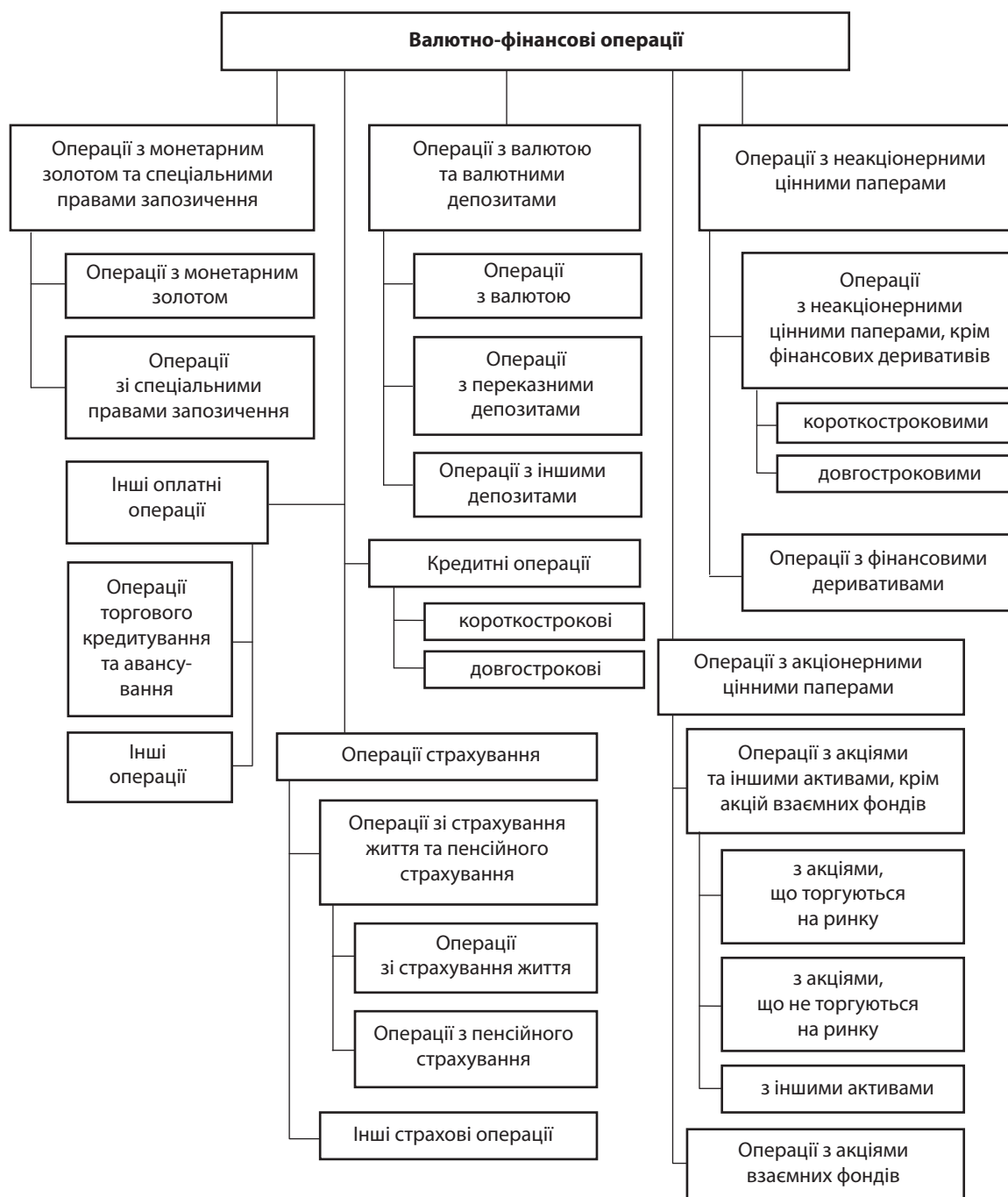

Рис. 1. Класифікація валютно-фінансових операцій

фінансовій сфері. Водночас слід враховувати, що повна відмова від регулювання валютно-фінансової сфери є неможливою та небезпечною, оскільки все частішими є валютно-фінансові кризи, на які уряди та міжнародні валютно-фінансові організації вимушені реагувати. Тому важливою є трансформація валютно-фінансового механізму кожної країни таким чином, щоб максимально враховувати сучасні вимоги розвитку світового господарства, з одного боку, та забезпечити максимально комфортну інтеграцію країни до нього, з іншого.

ВИСНОВКИ

У результаті дослідження з'ясовано, що валютно-фінансові відносини є складовою частиною фінансової системи як сукупності відносин власності щодо фор-

мування, мобілізації, розміщення та використання фінансових ресурсів та з обміном, розподілом і перерозподілом вартості створеного на основі їх використання валового і внутрішнього продукту, а за певних умов – і національного багатства. Валютно-фінансові відносини пов'язані із функціонуванням валюти в міжнародній торгівлі, економічному і технічному співробітництві, наданні та отриманні позик, кредитів тощо.

Валютно-фінансові відносини реалізуються у формі конкретних валютно-фінансових операцій, до яких належать валютні операції (операції з монетарним золотом та спеціальними правами запозичення та операції з валютою та валютними депозитами) та фінансові операції (операції з акціонерними та неакціонерними цінними паперами, кредитні операції, операції страхування та інші оплатні операції).

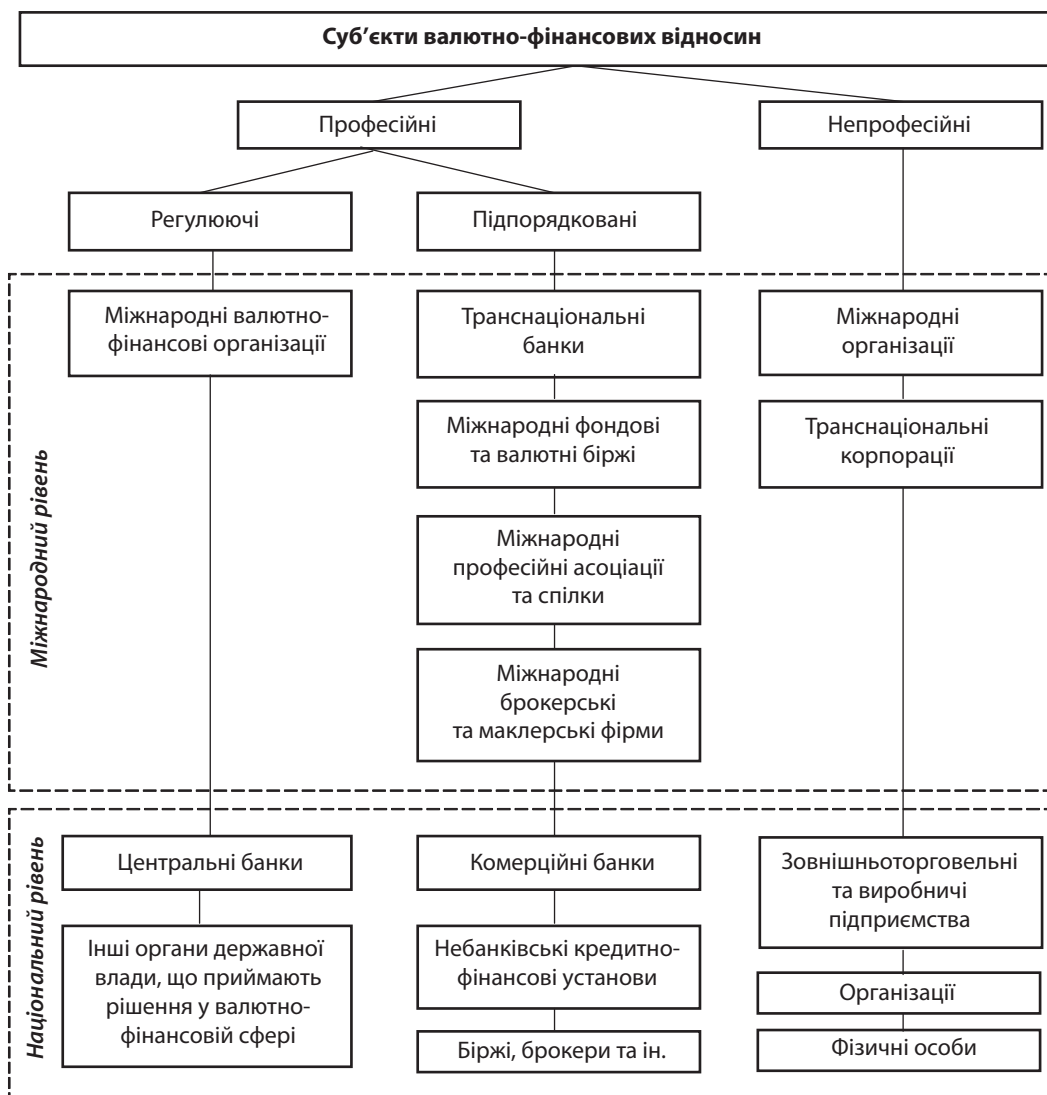

Рис. 2. Класифікація суб'єктів валютно-фінансових відносин

Суб'єктів валютно-фінансових відносин можна поділити на тих, що діють переважно на національному та міжнародному рівні, є регулюючими та підпорядкованими, професійними та непрофесійними, при цьому роль та ступінь впливу окремих груп цих суб'єктів постійно змінюється. Саме тому проведення подальших наукових досліджень зазначених вище аспектів є актуальним. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Руденко Л. В. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції: підручник / Л. В. Руденко. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 632 с.
2. Міжнародна економіка: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Ю. Г. Козак, Д. Г. Лук'яненко, Ю. В. Макогон та ін. – К.: ЦУЛ, 2009. – 560 с.
3. Васенко В. К. Валютно-фінансовий механізм зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. / В. К. Васенко. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 216 с.
4. Черемісова Т. А. Міжнародні фінансові відносини та валютний ринок в умовах глобалізації / Т. А. Черемісова // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2013. – Вип. 2 (49). – Ч. 1. – С. 195 – 201.
5. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» № 959-ХІІ від 16.04.1991 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/959-12>

6. European System of National and Regional Accounts [Electronic resource]. – Mode of access: <http://circa.europa.eu/irc/dsis/nfaccount/info/data/esa95/en/een00000.htm>

7. Пруський О. Теоретичні та практичні аспекти удосконалення фінансово-кредитного механізму / О. Пруський // Вісник ТНЕУ. – 2008. – № 4. – С. 57 – 65.

8. Вознюк О. Б. Принципи і механізми регулювання світового та регіональних фінансових ринків / О. Б. Вознюк // Вісник Університету банківської справи НБУ. – 2013. – № 2 (17). – С. 34 – 38.

REFERENCES

- Cheremisova, T. A. "Mizhnarodni finansovi vidnosyny ta valiutnyi rynek v umovakh hlobalizatsii" [International financial and monetary relations in a globalizing market]. *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen*, vol. 1, no. 2 (49) (2013): 195-201.
- "European System of National and Regional Accounts". <http://circa.europa.eu/irc/dsis/nfaccount/info/data/esa95/en/een00000.htm>
- Kozak, Yu. H. et al. *Mizhnarodna ekonomika* [International Economics]. Kyiv: TsUL, 2009.
- [Legal Act of Ukraine] (1991). <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
- Pruskyi, O. "Teoretychni ta praktychni aspekty udoskonalennia finansovo-kredytnoho mekhanizmu" [Theoretical and practical

aspects of improving financial and credit mechanism]. *Visnyk TNEU*, no. 4 (2008): 57-65.

Rudenko, L. V. *Mizhnarodni kredytno-rozrakhunkovi ta valiutno operatsii* [International credit-rated and foreign currency transactions]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 2007.

Vasenko, V. K. *Valiutno-finsansovyi mekhanizm zovnishnyoeko-*

nomichnoi diialnosti [Monetary and financial mechanism of foreign trade]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 2004.

Vozniuk, O. B. "Pryntsypy i mekhanizmy rehulivannia svitovoho ta rehionalnykh finansovykh rynkiv" [The principles and mechanisms of regulation of global and regional financial markets]. *Visnyk Universytetu bankivskoi spravy NBU*, no. 2 (17) (2013): 34-38.

УДК 336.717.8

МЕХАНІЗМ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ БАНКІВ

© 2015 ЖОВТАНЕЦЬКА Я. В.

УДК 336.717.8

Жовтанецька Я. В. Механізм антикризового управління діяльністю банків

Мета статті полягає у поглибленні теоретичних засад антикризового управління банками й розробці рекомендацій щодо вдосконалення механізму антикризового управління в банківській сфері. На основі узагальнення існуючих наукових підходів представлено авторське визначення економічного терміна «антикризове управління банком». У результаті дослідження автором запропоновано складові механізму антикризового управління діяльністю банків, конкретизовано його форми, методи, важелі та інструменти на макро- й мікрорівнях у рамках суб'єктно-об'єктних відносин. Такий підхід дозволяє виокремити необхідні заходи антикризового управління з метою виявлення, попередження, нейтралізації й мінімізації кризових явищ і ситуацій, може використовуватися як превентивна й реактивна форми антикризового менеджменту. Перспективою подальших досліджень у даному напрямі є необхідність обґрунтування специфіки дії фінансових інструментів на діяльність банківських установ з урахуванням особливостей передачі активів та зобов'язань проблемних установ, їх капіталізації та реорганізації з використанням об'єднувальних, розподільчих форм і шляхом купівлі-продажу.

Ключові слова: криза, антикризове управління, механізм антикризового управління, реактивний і превентивний менеджмент.

Рис.: 1. Бібл.: 12.

Жовтанецька Ярина Всеволодівна – аспірантка, Інститут регіональних досліджень НАН України (вул. Козельницька, 4, Львів, 79026, Україна)
E-mail: zhovtanetskayaryna@gmail.com

УДК 336.717.8

Жовтанецкая Я. В. Механизм антикризисного управления деятельностью банков

Цель статьи заключается в углублении теоретических основ антикризисного управления банками и разработке рекомендаций по совершенствованию механизма антикризисного управления в банковской сфере. На основе обобщения существующих научных подходов представлено авторское определение экономического термина «антикризисное управление банком». В результате исследования автором предложены составляющие механизма антикризисного управления деятельностью банков, конкретизированы его формы, методы, рычаги и инструменты на макро- и микроуровнях с выделением субъектно-объектных отношений. Такой подход позволяет использовать необходимые меры антикризисного управления с целью выявления, предупреждения, нейтрализации и минимизации кризисных явлений и ситуаций, может использоваться как превентивная и реактивная формы антикризисного менеджмента. Перспективой дальнейших исследований в данном направлении является необходимость обоснования специфики действия финансовых инструментов на деятельность банковских учреждений с учетом особенностей передачи активов и обязательств проблемных учреждений, их капитализации и реорганизации с использованием объединительных, разделительных форм и путем покупки-продажи.

Ключевые слова: кризис, антикризисное управление, механизм антикризисного управления, реактивный и превентивный менеджмент.

Рис.: 1. Библ.: 12.

Жовтанецкая Ярина Всеволодовна – аспирантка, Институт региональных исследований НАН Украины (ул. Козельницкая, 4, Львов, 79026, Украина)
E-mail: zhovtanetskayaryna@gmail.com

UDC 336.717.8

ZhovtanetskaYa. V. The Mechanism of Crisis Management of Banks

The article is aimed to deepen the theoretical framework of crisis management in banks and to elaborate recommendations on improvement of the mechanism of crisis management in the banking sector. Developed on the basis of existing scientific approaches, the author's definition of the economic term «crisis management of bank» has been presented. Based on results of research by the author, components of the mechanism of crisis management of banks activities have been proposed, its forms, methods, leverages and tools have been specified at the macro and micro levels, with allocating the subject-object relations. This approach enables to use appropriate measures of crisis management with a view to the detection, prevention, neutralization and minimizing crisis developments and crisis situations, it can be used as both preventive and reactive form of crisis management. Prospect of further research in this area is the need to substantiate the specifics of impact of financial tools on activities of banking institutions, taking into account particularities of the transfer of assets and liabilities of troubled financial institutions, their capitalization and reorganization using forms of integration and separation, as well as by means of purchase and sale.

Key words: crisis, crisis management, crisis management mechanism, reactive and preventive management.

Рис.: 1. Bibl.: 12.

ZhovtanetskaYaryna V. – Postgraduate Student, Institute of Regional Researches NAS of Ukraine (vul.Kozelnytska, 4, Lviv, 79026, Ukraine)
E-mail: zhovtanetskayaryna@gmail.com

Процеси євроінтеграції та фінансової конвергенції в умовах глобалізації фінансових ринків посилюють ймовірність виникнення кризових явищ і загроз у фінансово-кредитній системі загалом й окремих банківських установах зокрема. Заходи НБУ, які пов'язані з необхідністю стабілізації грошово-кредитного ринку і забезпечення стійкості грошової одиниці – гривні значн. мірj. є запізнілими та малоефектив-

ними з позицій макроекономічної стабільності. Такими зовнішніми дестабілізуючими чинниками можна вважати, насамперед, девальвацію національної грошової одиниці, підвищення облікової ставки НБУ до 30%, 75%-ний обов'язковий продаж експортної виручки, заборону на дострокове вилучення депозитів населенням тощо. Сучасні умови функціонування банків України характеризуються недостатнім рівнем їх капіталізації, низь-

ФІНАНСИ, ГРОШОВИЙ ОБІГ І КРЕДИТ

ЕКОНОМІКА